

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 05 października 2016 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu I Wydział Cywilny

w składzie następującym :

Przewodniczący: **S.S.O. Małgorzata Pilarczyk**

Protokolant: **sekr. sąd. Magdalena Krystyniak**

po rozpoznaniu **w dniu 28 września 2016 r. w Kaliszu**

na **rozprawie**

sprawy z powództwa **T. W.**

przeciwko **S. W.**

o **zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli**

1. **oddala powództwo,**
2. **nie obciąża powoda kosztami procesu.**

S.S.O. Małgorzata Pilarczyk

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w dniu 17 sierpnia 2015 r. powód T. W. wniósł pozwanemu S. W. o zobowiązanie pozwanego S. W. do zawarcia z powodem umowy następującej treści: „pozwany S. W., syn T. i T. oświadcza, iż przenosi nieodpłatnie na rzecz powoda T. W., syna F. i A. własność nieruchomości położonej w P. gmina D. stanowiącej działkę geodezyjną oznaczoną numerem (...) o powierzchni 0,2600 ha, dla której w Wydziale Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Ostrzeszowie założona jest księga wieczysta Kw nr (...) oraz działki geodezyjne oznaczone numerami (...) i (...) o łącznej pow. 6.8311 ha dla których w Sądzie Rejonowym w Ostrzeszowie założona jest księga wieczysta Kw nr (...) wraz z zorganizowanym na tych nieruchomościach gospodarstwem rolnym (tj. maszynami, urządzeniami i inwentarzem) i jednocześnie wyraża zgodę na dokonanie wpisu w księgach wieczystych Kw nr (...), a powód oświadcza, iż wyraża na powyższe zgodę”. Nadto powód wniósł o zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, iż przedmiotową nieruchomość darował pozwanemu, który jest jego synem, w dniu 30 kwietnia 2013 r. W zamian za darowiznę pozwany zobowiązał się ustnie do opiekowania ojcem, pomocy w sprawach życia codziennego i do udzielania wsparcia finansowego, a w szczególności do zwrotu dopłat unijnych za 2013 r., a które po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku wpłynęły na rachunek pozwanego, a które miały być przeznaczone na zakup pieca centralnego ogrzewania. Poza tym pozwany wyraził zgodę, aby plony z pól w 2013 r. zebrał powód, który na własny koszt je obsiał i dopiero po żniwach miał rozpocząć prowadzenie gospodarstwa rolnego. Ze względu na rażącą niewdzięczność przejawiającą się zerwaniem kontaktów, nieudzieleniem pomocy finansowej na prywatny zabieg operacyjny oczu i operację stawu biodrowego, brakiem jakiegokolwiek opieki i pomocy w płaceniu rachunków związanych z jego własnością powód odwołał darowiznę pismem z dnia 25 marca 2015 roku

W odpowiedzi na pozew pozwany S. W. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swego stanowiska pozwany wskazał, iż umowa darowizny została zawarta w trybie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, a więc ewentualne roszczenia stron powinny być rozpatrywane w trybie tej ustawy. Podniósł z daleko posuniętej ostrożności procesowej, iż nigdy nie dopuścił się względem swego ojca rażącej niewdzięczności ani nie postępował w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego. Pozwany zaprzeczył twierdzeniom powoda sformułowanym w pozwie i podał, że nie było żadnych ustnych ustaleń w zakresie przekazania dopłat unijnych za 2013 r. Podał, iż powód nie znajduje się w trudnej sytuacji finansowej, bowiem w październiku 2012 r. sprzedał 1 ha gruntów za kwotę 70 000 zł, a aktualnie wyprzedaje maszyny i inwentarz z przekazanego mu gospodarstwa. Do tej pory sprzedał nie zarejestrowaną przyczepę oraz ciągnik rolniczy marki (...), a także dokonał zakupu zwierząt na nazwisko pozwanego. Pozwany podkreślił, iż mimo drobnych różnic między nim, a ojcem ich relacje były zawsze bardzo dobre.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany S. W. jest synem T. W..

(okoliczność niesporna)

W dniu 29 stycznia 2013 r. aktem notarialnym Rep. A nr (...) powód T. W. zawarł umowę sprzedaży w wykonaniu zobowiązań wynikających z przedwstępnej umowy sprzedaży z dnia 23 października 2012 r. oraz aneksu do niej z dnia 19 grudnia 2012 r. na podstawie której sprzedał M. G. i A. K. niezabudowaną nieruchomość położoną w miejscowości G., gmina D. oznaczoną jako działka nr (...), o łącznym obszarze 0,9985 ha, z nieruchomości objętej księgą wieczystą (...), za cenę w kwocie 70.000 zł zapłaconą przed podpisaniem tego aktu.

Powód konsultował się z pozwanym, czy ziemię tą wydzierżawić czy sprzedać. Pozwany doradził mu, aby ziemię sprzedać, a uzyskaną cenę zainwestować w dom powoda, który był w stanie surowym. Na sprzedanej ziemi zostały posadowione przez nabywcę wiatraki.

(dowód: zeznania powoda – od 00:06:49 do 00:12:26 nagrania z rozprawy k. 137, od 00:10:16 do 00:12:34 nagrania z rozprawy k. 154, zeznania pozwanego – od 00:37:01 do 00:39:56 nagrania z rozprawy k. 137, wypis z umowy sprzedaży – k. 96- 97)

W dniu 30 kwietnia 2013 r. aktem notarialnym Rep. A nr (...) strony zawarły umowę darowizny, mocą której powód darował pozwanemu do jego majątku osobistego:

- 1) niezabudowaną nieruchomość położoną w miejscowości P., gmina D., oznaczoną jako działka nr (...), o obszarze 0,2600 ha, objętą księgą wieczystą (...),
- 2) niezabudowaną nieruchomość położoną w miejscowości P., gmina D., oznaczoną jako działka nr (...), o obszarze 0,8091 ha, objętą księgą wieczystą (...),
- 3) niezabudowaną nieruchomość położoną w miejscowości G., gmina D., oznaczoną jako działka nr (...), o obszarze 6,0220 ha, objętą księgą wieczystą (...),

wraz ze zorganizowanym na nich gospodarstwem rolnym, tj. m.in. maszynami, inwentarzem, prawami i zobowiązaniami, a pozwany S. W. darowizną tę przyjął. Umowa nie zawiera oświadczenia, w którym pozwany zobowiązuje się opiekować powodem i udzielać mu pomocy.

(dowód: zeznania powoda – od 00:04:14 do 00:06:49 nagrania z rozprawy k. 137, odpis zwykły księgi wieczystej – k. 7, 8, wypis umowy darowizny z dnia 30.04.2013 r. – k. 9)

W § 5 umowy darowizny strony ustaliły, iż umowę zawierają w trybie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25 ze zm.). T. W. oświadczył, iż z dniem 30 kwietnia 2013 r. zaprzestaje prowadzenia działalności gospodarczej i nie jest właścicielem innych nieruchomości rolnych.

(dowód: wypis umowy darowizny z dnia 30.04.2013 r. – k. 9)

Pozwany, który jest jedynym dzieckiem powoda, w trakcie zawierania umowy darowizny nie mieszkał z ojcem. Powód jest rozwiedziony i zamieszkuje w domu stanowiącym jego własność, który jest częściowo wykończony. W budynku znajduje się kuchnia, pokój, łazienka i kotłownia. W domu jest system centralnego ogrzewania i podłączone zostały media.

(dowód: zeznania powoda – od 00:04:14 do 00:06:49, od 00:16:06 do 00:18:33 nagrania z rozprawy k. 137)

Skutkiem przepisania gospodarstwa na rzecz syna przez powoda stało się oczekiwane przez powoda uzyskanie renty.

(dowód: zeznania świadka A. P. nagranie 00:52:05 nagranie k. 134, zeznania pozwanego 00:09:26 – nagranie k. 134)

Po dokonaniu darowizny powód w zasadzie nie uprawia ziemi, zajmuje się tym pozwany. Powód jeszcze przed darowaniem gospodarstwa rolnego zakupił cielaki, ale pozwany, który nie ma inwentarza żywego, nie był zainteresowany prowadzeniem hodowli, nie chciał zabrać zwierząt i powód je sprzedał. Powód hoduje świnie, którą zakupił po przekazaniu gospodarstwa rolnego synowi.

(dowód: zeznania powoda – od 00:06:49 do 00:12:26 nagrania z rozprawy k. 137, zeznania pozwanego – od 00:28:55 do 00:31:52, od 00:34:57 do 00:37:01 nagrania z rozprawy k. 137, zeznania świadka F. M. – od 01:15:24 do 01:21:44, od 01:23:14 do 01:30:14 nagrania z rozprawy k. 137)

Powód uprawia grunt o powierzchni około 0,5 ha pod wiatrakami, sadząc tam ziemniaki, za zgodą obecnego właściciela gruntu.

(dowód: zeznania świadka A. P. nagranie 00:55:55 – płyta k. 137)

Powód ma pretensje do pozwanego, iż po trzech miesiącach od sporządzenia aktu notarialnego zaprzestał go odwiedzać i interesować się jego sprawami osobistymi, a zwłaszcza stanem zdrowia i że nie pomagał mu wykończeniu domu. Pozwany nie zaprasza powoda do siebie na święta, a jedynie jednorazowo, bezpośrednio po darowiznie taka sytuacja miała miejsce. Poza tym powód ma pretensje do pozwanego, iż wtrąca się w jego sprawy osobiste nakazując mu, aby nie widywał się z A. P., konkubiną zmarłego kilka lat temu kuzyna i nie odwiedzał jej w miejscu zamieszkania.

(dowód: zeznania powoda – od 00:04:14 do 00:12:23, od 00:18:33 do 00:28:55 nagrania z rozprawy k. 137, zeznania pozwanego – od 00:28:55 do 00:43:05 nagrania z rozprawy k. 137, od 00:24:37 do 00:26:49 nagrania z rozprawy k. 154, zeznania świadków: A. P. – od 00:48:55 do 01:06:12 nagrania z rozprawy k. 137, E. B. – od 01:10:41 do 01:14:45 nagrania z rozprawy k. 137, F. M. – od 01:15:24 do 01:21:44, od 01:25:37 do 01:30:14 nagrania z rozprawy k. 137, A. N. – od 01:34:00 do 01:42:24 nagrania z rozprawy k. 137)

Powód jest zaprzyjaźniony z A. P., od trzech lat święta w domu A. P.. Byli dwukrotnie wspólnie za granicą, w Niemczech, gdzie odwiedzili córkę A. P. oraz w Holandii. A. P. ma własne gospodarstwo, hoduje truskawki, w razie potrzeby powód wozi ją samochodem, w szczególności gdy ma sprzedać owoce. A. P. pomaga powodowi w prowadzeniu domu. Zna jego sytuację rodzinną i relacje z synem.

(dowód: zeznania świadka A. P. nagranie 00:52:05 – 01:03:25 - nagranie k. 134, zeznania powoda 00:14:57 – nagranie k. 137)

Na wiosnę 2013 roku doszło do konfliktu pomiędzy stronami o ziemię pod uprawę truskawek dla A. P., która uprawiała truskawki na dotychczasowym gruncie powoda, sprzedanym pod wiatraki, za zgodą nowego właściciela. Pozwany miał w związku z tym problem z wjazdem na pole.

(dowód: zeznania świadka A. P. nagranie od 00:52:05 00:59:54 – nagranie k. 137, zeznania pozwanego 00:24:37 – nagranie k. 153 – nagranie k. 154)

Strony w 2014 roku skonfliktowały się także w temacie oczekiwania przez powoda przepisania na niego przez pozwanego 1 hektara ziemi . Powód chciał ziemi ze środka pola uprawnego czego pozwany nie chciał dokonać, gdyż musi rozliczyć się z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z uprawy.

(dowód: zeznania pozwanego 00:28:55 – 00:31:52, 00:34:57 – nagranie k. 137)

Powód po dokonaniu darowizny na rzecz syna sprzedał niezarejestrowaną przyczepę wchodzącą w skład gospodarstwa rolnego. Nadto w dniu 8 sierpnia 2014 r. powód sprzedał ciągnik rolniczy marki (...), rok produkcji 1972, o nr rej. (...), za kwotę 5.000 zł, a transakcja ta została zgłoszona w Wydziale (...)w O.. Powód sprzedał ciągnik gdyż sam ponosił za niego opłaty, a wymagał on remontu, którego syn nie wykonał. Poza tym pozwany kupił sobie w 2014 r. nowy ciągnik i w ocenie powoda ten nie był mu potrzebny, zwłaszcza, iż do tej pory nadal jest na terenie uprzednio należącego do powoda gospodarstwa drugi ciągnik. Poza tym powód w dniu 1 kwietnia 2014 r. zakupił jedną świnię na nazwisko pozwanego, który następnie jako właściciel gospodarstwa rolnego został wezwany przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Biuro Powiatowe w O. do wyjaśnienia niedopełnienia obowiązku zgłoszenia jej kupna. Oprócz tego powód na nazwisko pozwanego w dniu 16 grudnia 2014 r. dokonał zbycia jałówki oraz dwóch byków na rzecz prowadzącego skup i sprzedaż żywca – J. B. za cenę 6.778,99 zł. Powód pieniądze uzyskane ze sprzedaży maszyn i zwierząt zainwestował w wykończenie domu mieszkalnego. Pozwany nie informował nikogo o sprzedaży majątku przez ojca, a jedynie wystąpił o wstrzymanie sprzedaży internetowej wystawianych tam przez niego maszyn.

(dowód: zeznania powoda – od 00:16:06 do 00:23:21 nagrania z rozprawy k. 133, od 00:04:27 do 00:12:34 nagrania z rozprawy k. 154, zeznania pozwanego – od 00:24:37 do 00:43:05 nagrania z rozprawy k. 137, od 00:26:49 do 00:28:02 nagrania z rozprawy k. 154, odpowiedź na wniosek o wydanie duplikatu paszportu – k. 79, pismo ARiMR w O. z dnia 26.06.2014 r. – k. 80, umowa kupna – sprzedaży – k. 98, faktura Vat – k. 99)

Pozwany otrzymał płatności obszarowe za 2013 r. w kwocie 7.027,56 zł w dniu 14 marca 2014 r. a w dniu 6 listopada 2013 roku płatność dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami (płatność (...)) w kwocie 1.853,28 zł. Pozwany otrzymał dopłaty z funduszy unijnych na otwarty przez niego w dniu 1 sierpnia 2013 r. rachunek rozliczeniowy jako rolnik w (...) w L. Oddział w G.. Z kolei powód ostatni wniosek do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa złożył w 2012 r. Powód otrzymał w dniu 18 października 2012 r. kwotę 2.117,28 zł w ramach środków towarzyszących i innych płatności (...) ((...)), a w dniu 18 stycznia 2013 r. w ramach płatności obszarowych, łącznie kwotę 7.664,95 zł.

(dowód: zeznania pozwanego – od 00:31:52 do 00:34:57 nagrania z rozprawy k. 137, pismo (...) k. 113, 149, umowa rachunku bankowego – k. 127)

W lipcu 2015 r. powód zalegał z zapłatą rachunków za gospodarowanie odpadami komunalnymi za 2013 r. i 2015 r. w łącznej wysokości 83,60 zł. Natomiast w lutym 2015 r. powód otrzymał upomnienie za nieuiszczenie opłat za gospodarowanie odpadami za 2014 r. w wysokości 83,60 zł. Poza tym powód w marcu 2015 r. zalegał z opłatami za zużytą wodę w kwocie 242,28 zł. Natomiast miesiąc wcześniej powód wraz z decyzją ustalającą wymiar podatku od nieruchomości za 2015 r. został poinformowany, iż zalega z zapłatą podatku od nieruchomości i na dzień 31 grudnia 2014 r. jego zadłużenie wynosiło 53,04 zł. Rok wcześniej miała miejsce również analogiczna sytuacja, bowiem w lutym 2014 r. powód dowiedział się, iż miał do zapłaty z tytułu podatku od nieruchomości na dzień 31 grudnia 2013 r. kwotę 215 zł.

(dowód: upomnienie – k. 16, 20, 22, 38, wezwanie do zapłaty – k. 18, decyzja w sprawie łącznego zobowiązania pieniężnego – k. 19, 21)

We wrześniu 2014 r. powód podjął leczenie okulistyczne. Ma zaleconą operację, a prywatny zabieg ma kosztować 2.000 zł. Nadto w lutym 2015 r. miał rozpoznane zmiany zwyrodnieniowe lewego stawu kolanowego oraz zwapnienia w obu łąkotkach stawowych.

(dowód: zeznania powoda – od 00:12:23 do 00:16:06, od 00:20:40 do 00:23:21 nagrania z rozprawy k. 137, zeznania pozwanego – od 00:34:57 do 00:37:01 nagrania z rozprawy k. 137, dokumentacja medyczna – k. 37)

Powód odwiedził pozwanego w grudniu 2014 r. i chciał, aby syn go wspomógł finansowo, ponieważ nie ma pieniędzy na lekarza i prywatną operację. Pozwany odmówił jego prośbie. Po raz kolejny pozwany zwrócił się do syna o pieniądze w styczniu 2015 r. Powód wówczas sugerował, aby przekazał mu sumę uzyskaną z dopłaty unijnej, ale pozwany odmówił.

(dowód: zeznania powoda – od 00:12:23 do 00:16:06, od 00:20:40 do 00:23:21 nagrania z rozprawy k. 137, zeznania pozwanego – od 00:31:52 do 00:34:57 nagrania z rozprawy k. 137, zeznania świadka A. P. – od 00:55:44 do 01:02:51 nagrania z rozprawy k. 137)

W okresie od 2 do 9 lutego 2016 r. powód był hospitalizowany w (...)z rozpoznaniem jałowa martwica głowy kości udowej lewej. W dniu 3 lutego 2016 r. przebył zabieg operacyjny wszczęcia endoprotezy stawu biodrowego lewego. Powód został wypisany z zaleceniem chodzenia w asekuracji dwóch kul, i przyjmowania leków. Powód w lutym 2016 r. został skierowany na zabiegi fizjoterapeutyczne i za usługę fizjoterapeutyczną w marcu 2016 r. zapłacił 396 zł.

(dowód: zeznania powoda – od 00:12:23 do 00:16:06 nagrania z rozprawy k. 137, zeznania świadka A. P. – od 01:03:25 do 01:06:12 nagrania z rozprawy k. 137, paragon – k. 100, skierowanie – k. 101, karta informacyjna leczenia szpitalnego – k. 103)

Powoda ze szpitala odebrali znajomi. Pozwany zadzwonił do powoda jak opuszczał szpital, ale nie złożył mu wizyty. Pozwany odwiedził powoda w domu i zażądał, aby cofnął powództwo to wówczas będą rozmawiać, powód natomiast nadal domagał się od pozwanego przeniesienia własności gruntu o powierzchni 1 ha i zaznaczył, że się z nim nie kontaktować. Po operacji powodowi pomagała A. P. i sąsiadka E. B.. Jeszcze przed operacją E. B. załatwiała powodowi wizyty u różnych lekarzy i woziła go na nie, bowiem nie mógł on przez okres około dwóch miesięcy samodzielnie prowadzić auta, a wcześniej był sprawny. Po operacji E. B. bywała u powoda codziennie, zmieniała mu opatrunki, robiła zastrzyki. Obecnie stan zdrowia powoda poprawił się, przyjmuje leki.

(dowód: zeznania powoda – od 00:12:23 do 00:18:33, od 00:23:21 do 00:28:55 nagrania z rozprawy k. 137, od 00:04:27 do 00:10:16 nagrania z rozprawy k. 154, zeznania pozwanego – od 00:34:57 do 00:37:01 nagrania z rozprawy k. 137, zeznania świadków: A. P. – od 00:59:54 do 01:06:12 nagrania z rozprawy k. 137, E. B. – od 01:10:41 do 01:14:45 nagrania z rozprawy k. 137, F. M. – od 01:25:37 do 01:30:14 nagrania z rozprawy k. 137, A. N. – od 01:36:37 do 01:41:34 nagrania z rozprawy k. 137)

Decyzją z dnia 7 marca 2016 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w D. przyznał powodowi świadczenie pieniężne w formie zasiłku celowego w wysokości 400 zł z przeznaczeniem na dofinansowanie do kosztów leczenia oraz zakupu żywności i opału.

(dowód: decyzja – k. 102)

Powód planował sprzedać kombajn, bo syn z niego nie korzysta. Powód uzyskaną kwotę chciał przeznaczyć na zaleconą operację oczu, ale z tego zrezygnował. Zabieg miał kosztować 2.000 zł. Obecnie na posesji powoda znajduje się jeden ciągnik, cztery przyczepy, pług i jeszcze inne maszyny, które niszczej. Natomiast kombajn jest u znajomego S. N.. Maszyny nadal zarejestrowane są na powoda i on ponosi koszty ich utrzymania.

(dowód: zeznania powoda – od 00:20:40 do 00:28:55 nagrania z rozprawy k. 137, od 00:10:16 do 00:12:34 nagrania z rozprawy k. 154, zeznania pozwanego – od 00:39:56 do 00:43:05 nagrania z rozprawy k. 137, zeznania świadka T. M. – od 01:23:14 do 01:25:37 nagrania z rozprawy k. 137)

Pismem z dnia 25 marca 2015 r. powód złożył oświadczenie, w którym odwołał darowiznę i wezwał pozwanego do dobrowolnego zwrotu przedmiotu darowizny. Jako podstawę odwołania darowizny wskazał rażąca niewdzięczność pozwanego w stosunku do ojca, polegająca na zupełnym zerwaniu kontaktów przez syna bez przyczyny, w sytuacji gdy on jest poważnie chory, wymaga opieki z uwagi na schorzenia stawu biodrowego i oczu, a pozwany codziennie jadąc do pracy lub z pracy przejeżdża obok jego domu i nie zapyta nawet o stan zdrowia. Nadto pozwany przywłaszczył sobie część dopłat unijnych należnych mu za okres, gdy on posiadał i uprawiał areal jaki w kwietniu 2013 r. przekazał.

(dowód: zeznania powoda - od 00:10:16 do 00:12:34 nagrania z rozprawy k. 154, pismo powoda do pozwanego z dnia 25.03.2015 r. – k. 10)

Pozwany w odpowiedzi na powyższe, pismem z dnia 7 kwietnia 2015 r. oświadczył, że brak jest podstaw do odwołania darowizny poczynionej na jego rzecz. Nadto zażądał, aby powód powstrzymał się od wyprzedaży maszyn wchodzących w skład otrzymanego przez niego gospodarstwa.

(dowód: zeznania powoda - od 00:10:16 do 00:12:34 nagrania z rozprawy k. 154, pismo pozwanego z dnia 7.04.2015 r. – k. 11)

Pismem z dnia 11 maja 2016 r. powód ponownie złożył oświadczenie o odwołaniu darowizny i wezwał pozwanego do dobrowolnego zwrotu przedmiotu darowizny. Podstawą odwołania darowizny była rażąca niewdzięczność pozwanego w stosunku do ojca opisana już wcześniej w piśmie z dnia 25 marca 2015 r. Nadto powód wskazał, iż pozwany nie pomagał mu w żaden sposób finansowo, zmuszony był dokonywać zakupu opału i żywności, a także nie pomógł w pokrywaniu koniecznych kosztów rehabilitacji po przebytej operacji i w tej sytuacji zmuszony został do starania się o pomoc doraźną w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej na zakup żywności i opału.

(dowód: pismo powoda z dnia 11.05.2016 r. – k. 131)

Obecnie relacje między stronami są napięte. Dochodzi między stronami do konfliktów na tle finansowym, prac polowych wykonywanych przez powoda i udziału A. P. w życiu powoda, która często u powoda przebywa a pozwany ma pretensje, że ojciec jest pod jej wpływem.

(dowód: zeznania powoda – od 00:04:27 do 00:17:27 nagrania z rozprawy k. 154, zeznania pozwanego – od 00:28:55 do 00:34:57 nagrania z rozprawy k. 137, od 00:17:27 do 00:28:02 nagrania z rozprawy k. 154, fotografie – koperta k. 151, zeznania świadków: A. P. – od 00:48:55 do 01:06:12 nagrania z rozprawy k. 137, E. B. – od 01:06:12 do 01:14:45 nagrania z rozprawy k. 137)

Powód T. W. ma 63 lata, prowadzi samodzielne gospodarstwo domowe, zamieszkuje w domu jednorodzinnym położonym w miejscowości P., o powierzchni około 100 m², na działce o powierzchni 0,17 ha. Powód posiada samochód osobowy marki V. (...), rok produkcji 2008, o wartości 10.000 - 12.000 zł. Nie posiada innego majątku. Utrzymuje się z emerytury rolniczej w wysokości 780 zł netto miesięcznie. Nie posiada innego źródła dochodu. Powód ponosi koszty utrzymania domu i płaci za wodę – 67,86 zł na cztery miesiące, za śmieci – 83,60 zł na rok, za energię elektryczną – 160 zł na dwa miesiące, a także podatek od nieruchomości – 68 zł na rok i składkę ubezpieczenia budynków – 158 zł na rok. Powód ponosi też koszty zakupu drewna opałowego, za które zapłacił 24 kwietnia 2015 r. kwotę 119,88 zł, a 23 października 2015 r. kwotę 160,38 zł. Nadto powód spłaca raty zaciągniętego kredytu w wysokości po około 200 zł miesięcznie. Powód ponosi również koszty zakupu leków i paliwa do samochodu osobowego, którym m.in. porusza się dojeżdżając do lekarzy. Aktualnie powód jest samodzielny, może kierować pojazdem. Powodowi pomagają koleżanki, w szczególności A. P..

(dowód: zeznania powoda – od 00:09:26 do 00:16:06, od 00:23:21 do 00:28:55 nagrania z rozprawy k. 137, od 00:03:04 do 00:04:27, od 00:14:57 do 00:17:27 nagrania z rozprawy k. 154, zeznania pozwanego – od 00:39:56 do 00:43:05 nagrania z rozprawy k. 137, zeznania świadków: A. P. – od 00:48:55 do 00:55:44, od 00:59:54 do 01:06:12 nagrania z rozprawy k. 137, E. B. – od 01:06:12 do 01:10:41 nagrania z rozprawy k. 137, F. M. – od 01:15:24 do 01:34:00 nagrania z rozprawy k. 137, oświadczenie – k. 12- 13, decyzja prezesa KRUS – k. 14, 15, upomnienie – k. 16, faktura Vat – k. 17, 25- 36, 104- 110, decyzja w sprawie łącznego zobowiązania pieniężnego – k. 19, pokwitowanie – k. 23, polisa – k. 24, rachunki – k. 99)

Pozwany S. W. ma 38 lat, jest mechanikiem samochodowym, zamieszkuje w B.. Pozwany pracuje zawodowo i zarabia około 4.000- 5.000 zł miesięcznie.

(dowód: zeznania powoda – od 00:04:27 do 00:10:16 nagrania z rozprawy k. 154, zeznania pozwanego – od 00:17:27 do 00:21:47 nagrania z rozprawy k. 154)

Sąd dokonał następującej oceny dowodów:

Sąd nie dał wiary zeznaniom powoda T. W., iż syn nie przekazał mu dopłaty unijnej za 2012 r., a która wpłynęła na jego rachunek w 2013 r. jeszcze przed zawarciem umowy darowizny. Z przedłożonych przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa pism wynika, iż pieniądze te wpłynęły na rachunek powoda. Nadto pozwany S. W. przesłuchany w charakterze strony zaprzeczył jakoby wziął owe pieniądze wskazując zarazem, iż konto rolnicze otworzył w (...)dopiero w dniu 1 sierpnia 2013 r.

W ocenie Sądu wiarygodne są zeznania pozwanego co do tego, że powoda i A. P. łączą bliższe relacje, wykraczające poza stosunki koleżeńskie. Sama A. P. przyznała, iż są zaprzyjaźnieni. Ze zgodnych zeznań świadka A. P. i powoda co do wspólnego spędzania czasu, świat, wspólnych wyjazdy, wzajemna pomoc, można wyciągnąć logiczny wniosek o znacznej zażyłości i wpływu A. P. na życie powoda. Z zeznań stron i A. P. wynika także, iż pomiędzy stronami zrodził się konflikt u podłoża którego były relacje powoda z A. P. oraz grunt, na którym uprawia ona truskawki. Wiarygodne są w świetle powyższych ustaleń zeznania pozwanego, iż strony skonfliktowały się w związku z oczekiwaniem przez powoda przekazania mu przez pozwanego części gruntu.

Sąd zważył, co następuje:

Umową notarialną z dnia 30 kwietnia 2013 r. doszło do darowizny gospodarstwa rolnego przez T. W. na rzecz pozwanego S. W. w rozumieniu art. 888 § 1 k.c. Odwołanie się w treści umowy darowizny do ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. „o ubezpieczeniu społecznym rolników” miało jedynie takie znaczenie, że w związku z zawarciem umowy stwierdzało fakt zaprzestania prowadzenia przez powoda działalności rolniczej, co w myśl art. 19 ust. 2 wymienionej ustawy warunkowało nabycie przez T. W., który ukończył 60 lat, prawa do emerytury rolniczej. Zatem nie była to ani umowa dożywocia uregulowana w Kodeksie cywilnym, ani umowa z następcą przewidziana w art. 84 i 85 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. „o ubezpieczeniu społecznym rolników”, dlatego skuteczność jej rozwiązania przez darczyńcę uzależniona jest tylko od wystąpienia rażącej niewdzięczności obdarowanego, o której mowa w art. 898 § 1 k.c. Zatem zasadnie powód oparł swoje roszczenie na przepisie art. 898 § 1 k.c., zgodnie z którym darczyńca może odwołać darowiznę nawet już wykonaną, jeżeli obdarowany dopuścił się względem niego rażącej niewdzięczności. Ustawodawca wprowadzając powyższy przepis nie sprecyzował jednocześnie pojęcia „rażącej niewdzięczności”, mającego kluczowe znaczenie dla kwestii oceny skuteczności odwołania darowizny, pozostawiając jego interpretację sądowi podczas rozstrzygnięcia indywidualnej sprawy osądzonej w konkretnych realiach.

Zgodnie z prezentowaną przez Sąd Najwyższy linią orzecniczą, pod pojęciem „rażącej niewdzięczności” należy rozumieć tylko takie zachowanie obdarowanego, które polega na działaniu lub zaniechaniu, skierowanym bezpośrednio lub nawet pośrednio przeciwko darczyńcy i nacechowane jest złą wolą obdarowanego. Jest to każde zachowanie obdarowanego, niewłaściwe i krzywdzące darczyńcę, przy czym aby zostało uznane za „rażąco niewdzięczne”, musi cechować je znaczne nasilenie złej woli skierowanej na wyrządzenie darczyńcy krzywdy lub

szkody majątkowej. Za przejaw rażącej niewdzięczności uznaje się, więc przede wszystkim popełnienie przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub czci albo przeciwko majątkowi darczyńcy oraz naruszenie przez obdarowanego spoczywających na nim obowiązków wynikających ze stosunków osobistych, w tym również rodzinnych, łączących go z darczyńcą, oraz obowiązku wdzięczności (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 5 października 2000 r., II CKN 280/00; 26 lipca 2000 r., I CKN 919/98; 7 maja 1997 r., I CKN 117/97; 7 maja 2003 r., IV CKN 115/01; 2 grudnia 2005 r., II CK 265/05; 22 marca 2001 r., V CKN 1599/00; 17 listopada 2011 r., IV CSK 113/11). Natomiast o rażącej niewdzięczności z reguły nie może być mowy, gdy obdarowany dopuszcza się wobec darczyńcy działań godzących w jego dobra, ale czyni to nieumyślnie, a nawet umyślnie lecz działania te nie wykraczają poza ramy zwykłych konfliktów życiowych (rodzinnych) w określonym środowisku. Wyłączone są też krzywdy czy przykrości wyrządzone w sposób niezamierzony, popełnione w uniesieniu czy rozdrażnieniu, zwłaszcza wywołane zachowaniem się darczyńcy. Pojęcie to nie dotyczy również przykrości i krzywd czynionych impulsywnie, lecz mieszczących się w granicach konfliktów życia codziennego, a także sytuacji spowodowanych czy wręcz sprowokowanych – wprost bądź pośrednio – zachowaniem darczyńcy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia: 5 października 2000 r., II CKN 280/00; 7 maja 1997 r., I CKN 117/97; 5 lipca 2001 r., II CKN 818/00; 30 września 1997 r., III CKN 170/97).

Powód jako przejawy rażącej niewdzięczności wskazał przywłaszczenie dopłat unijnych należnych mu za okres, gdy posiadał i uprawiał ziemię, zerwanie kontaktów między stronami, brak jakiejkolwiek opieki w sytuacji, gdy powód jej wymagał z uwagi na schorzenia oczu i stawu biodrowego oraz brak pomocy finansowej przy zakupie wyżywiania, opału i w pokrywaniu kosztów rehabilitacji po przebytej operacji.

Zarzut powoda co do nie zwrócenia mu przez pozwanego dopłat unijnych za rok 2012 jest nieuzasadniony, gdyż z pisma Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, wynika wprost, że powód pieniądze te otrzymał w dniach 18 października 2012 r. i 18 stycznia 2013 r. na łączną kwotę 9.782,23 zł. Twierdzenia powoda, że pozwany przywłaszczył należne mu płatności z wniosku złożonego przez niego w 2012 r. do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, a wypłaconych w 2013 r. przed darowaniem przez niego gospodarstwa rolnego są gołosłowne, zaś ciężar dowodu spoczywał w tym zakresie na powodzie jako wywodzącym z przedmiotowej okoliczności skutki prawne (art. 6 k.c.).

Bezspornie relacje pomiędzy stronami w okresie po zawarciu umowy uległy pogorszeniu. Przyczyną takiego stanu rzeczy były konflikty co do osoby A. P. spory majątkowe odnośnie ziemi pod hodowlę truskawek przez A. P., powód nie wydał pozwanemu maszyn rolniczych stanowiących część składową gospodarstwa, dysponuje nimi jak własnymi, sprzedaje je na własny użytek, która miałyby z tej ziemi korzystać. Pozwany zaprzestał kontaktów z ojcem, mimo po operacji stawu biodrowego i nie udzielił powodowi pomocy finansowej, której powód wówczas się domagał.

Powyższe zachowania nie cechują się znacznym nasileniem złej woli skierowane na wyrządzenia darczyńcy krzywdy lub szkody majątkowej. Jak wynika z orzecznictwa i doktryny muszą to być czyny o dużym ciężarze gatunkowym, a nie jest takim nieutrzymywanie bieżących kontaktów na skutek wzajemnych konfliktów i w związku z tym brak opieki i pomocy finansowej, w szczególności w sytuacji, gdy powód samodzielnie zamieszkiwał we własnym domu, utrzymywał się z wypracowanej emerytury rolniczej, sprzedaży inwentarza i maszyn należących do syna, i do momentu operacji stawu biodrowego był samodzielny, dokonywał przy sobie wszystkich czynności samoobsługowych i obecnie po okresie rehabilitacji po operacji w dalszym ciągu zachowuje sprawność, utrzymuje kontakty z innymi osobami, porusza się własnym samochodem osobowym. Nie jest osobą w znacznie podeszłym wieku. Ma własne życie, mimo schorzeń jest człowiekiem aktywnym, utrzymuje relacje z innymi osobami, jest zaprzyjaźniony z A. P.. Wykonuje także pewne prace polowe z wykorzystaniem maszyn syna.

Konflikt między stronami zapoczątkowany został przez powoda, który po zawarciu umowy darowizny gospodarstwa rolnego, nadal zachowywał się jak właściciel całej nieruchomości i sprzedał przyczepę, ciągnik rolniczy, a więc maszyny wchodzące w skład gospodarstwa rolnego syna a nawet dał ogłoszenie, że ma do sprzedania maszyny. Poza tym powód hodował nadal bydło, które sprzedał na nazwisko syna, jak również na tej samej zasadzie zakupił świnie. Z drugiej strony pozwany nie zabrał sprzętu rolniczego zmuszając ojca do ponoszenia opłat za zarejestrowane maszyny. Mimo, iż zachowanie powoda było nieuprawnione pozwany jako obdarowany nie zmanifestował stanowczo sprzeciwu wobec działań ojca i nie domagał się na drodze sądowej wydania ciągników i maszyn rolniczych. Pozwany

dopiero w odpowiedzi na oświadczenie powoda, w którym odwołał darowiznę i wezwał do dobrowolnego zwrotu przedmiotu darowizny zażądał od ojca powstrzymania się od wyprzedaży maszyn wchodzących w skład otrzymanego przez niego gospodarstwa. Jednakże dopiero udział zaprzyjaźnionej z powodem A. P. w jego życiu, spowodował nieporozumienia między stronami. To pociągnęło za sobą ochłodzenie wzajemnych stosunków i kontaktów między powodem i pozwanym.

W ocenie Sądu zachowanie pozwanego polegające na nieudzieleniu opieki tuż przed operacją stawu biodrowego i bezpośrednio po niej w okresie, gdy wymagał pomocy ze strony osób trzecich można uznać za moralnie naganne, gdyż powód musiał w tym czasie liczyć na pomoc znajomych a nie syna, Jednakże zachowanie pozwanego nie było jednostronnym działaniem nakierowanym na powoda wynikającym jedynie ze złej woli pozwanego, lecz wynikiem określonej sytuacji życiowej pozwanego, któremu ojciec podczas jego wizyty po opuszczeniu szpitala powiedział, że nie chce go wiedzieć i jego przekonania o dobrej sytuacji finansowej ojca, który w jego ocenie posiadał pieniądze ze sprzedaży niezabudowanej nieruchomości z dnia 29 stycznia 2013 r., z dopłat unijnych wypłaconych przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa za 2012 r., sprzedaży należącego do niego ciągnika i przyczepy oraz była oraz konfliktów na tle relacji powoda z A. P. i odmówienia przez powoda przekazania powodowi gruntu, czego oczekiwał od niego powód. Nie było zamiarem pozwanego pozbawienie powoda środków do życia ani jakiegokolwiek inne uczynienie mu krzywdy. W przedmiotowej sprawie nie można nawet dopatrzeć się „zwykłej” niewdzięczności a zatem tym bardziej nie można przyjąć postaci kwalifikowanej, jaką jest „rażąca” niewdzięczność. Nie sposób zatem uznać, uwzględniając całość zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, że zachowanie pozwanego w jakikolwiek sposób przekracza ramy zwyczajowego konfliktu w rodzinie.

Mając na uwadze powyższe, wobec braku skutecznego odwołania darowizny, nie zasadne było zobowiązanie powoda do złożenia oświadczenia woli w myśl przepisu art., 64 k.c., dlatego też powództwo podlegało oddaleniu o czym orzeczono w punkcie 1 wyroku.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie zaistniały podstawy do zastosowania zasady słuszności przewidzianej przez ustawodawcę w przepisie art. 102 k.p.c. w myśl którego w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Powód znajduje się w trudnej sytuacji materialnej, którą wykazał stosownymi dokumentami, co zresztą stało się przyczyną jego całkowitego zwolnienia od kosztów sądowych niniejszej sprawy na mocy postanowienia z dnia 3 lutego 2016 r. Istotnie trudna sytuacja materialna powoda oraz charakter sprawy, mający u podłoża konflikt rodzinny pomiędzy ojcem i synem, stanowiły podstawę do nieobciążenia kosztami postępowania, mimo przegrania przez niego sprawy w całości, czym Sąd orzekł w punkcie 2 wyroku. S.S.O. Małgorzata Pilarczyk